

Szczegółowe rekomendacje IBP dla Polski (OBS 2023)

[Ministerstwo Finansów (MF), Parlament (S) i Najwyższa Izba Kontroli (NIK)]

W ostatnich czterech rundach OBS Polska konsekwentnie notowała podobne wyniki przy minimalnym postępie w poszczególnych obszarach/wymiarach jawności i transparentności. W celu uzyskania poprawy jakości procesów budżetowych rekomenduje się podjęcie następujących działań:

1) w zakresie przejrzystości budżetowej:

- sporządzenie i publikację obywatelskiej wersji budżetu, tzw. Budżet Obywatelski (MF);
- publikację „Informacji o przebiegu wykonania budżetu państwa za I półrocze roku budżetowego” (MF);
- uwzględnienie w projekcie budżetu danych niefinansowych określających niezbędne nakłady do poniesienia w roku budżetowym, prognozy dotyczące przyszłych zobowiązań rządu i długoterminowej stabilności finansowej. Dodatkowo należy podawać informacje na temat zobowiązań warunkowych, takich jak rządowe gwarancje kredytowe czy programy ubezpieczeniowe (MF);
- poprawę kompleksowości założeń budżetu państwa poprzez uzupełnienie istniejących prognoz makroekonomicznych o prognozy w zakresie kształtowania się stóp procentowych; przedstawianie szacunków całkowitych wydatków i dochodów oraz informacji o pożyczkach i długu rządowym w nadchodzącym roku budżetowym; oraz dodanie wieloletnich prognoz wydatków budżetowych (MF).

2) w zakresie partycypacji społecznej:

- wdrożenie pilotażowych mechanizmów monitorowania wykonania budżetu (MF);
- rozszerzenie mechanizmów partycypacji publicznej w procesie formułowania budżetu (MF);
- aktywną współpracę z organizacjami społecznymi reprezentującymi uboższe grupy społeczne i wykluczonych (MF),
- umożliwienie zainteresowanym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego uczestnictwo w procedowaniu projektów budżetu w parlamencie (komisje sejmowe), przed ich zatwierdzeniem (S);
- umożliwienie zainteresowanym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego uczestnictwo, z prawem głosu, w debacie dotyczącej analiz wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej przedstawianej przez NIK (S);
- ustanowienie formalnych mechanizmów udziału przedstawicieli organizacji obywatelskich w pracach kontrolnych (NIK).

3) w zakresie instytucjonalnego nadzoru nad procesami budżetowymi:

- uczynienie przedmiotem debaty parlamentarnej projektów budżetu państwa, przed ich oficjalnym złożeniem przez rząd (S);
- systematyczną publikację, w tracie roku budżetowego, sprawozdań dotyczących analiz wykonywania budżetu przez właściwą komisję sejmową d/s budżetu (S);
- poddanie działań kontrolnych (audytorskich) NIK ocenie przez niezależną agencję.